

Strengthening the Public Participation Network to Fight Corruption in a Sustainable Way

Phrakhru Athornvachirakit¹ Phrakosal Maniratana² and PhrakhrubaidikaSuthat
Thammapalo³

Received: December 31, 2022

Revised: September 17, 2023

Accepted: October 10, 2023

Abstract

This academic article was to study the strengthening of the public participation network to fight corruption in a sustainable way. The results of the study found that corruption was a problem that hindered national development. It was the source of many other problems. It was a threat to the security of the country in terms of politics, economy, society, and was an obstacle to the development and prosperity of the country. Solving various corruption problems in society required cooperation and networking mechanisms. For this reason, it was necessary to strengthen the public participation network to fight corruption in a sustainable way by strengthening the development of the potential of the public participation network to fight corruption in a sustainable way, namely 1) developing the potential of participatory networks at the information level, participation of the network at the level of openness to listening to opinions, network participation at the level of consultation, network participation at the joint planning level and participation of the network at the level to play a role in joint operations; 2) the process of strengthening

¹⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: khmerkosal999@gmail.com, Tel. 064-1986799

the network of public participation to fight corruption in a sustainable way, consisting of promoting collaborative thinking processes, promoting the process of mutual awareness and creation and promoting joint development processes.

Keywords: Participation, Network Strengthening, Corruption

การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

พระครูอาทรวชิรกิจ¹ พระโกศล มณिरตนา³ และพระครูใบฎีกาสุทัศน์ ธมฺมปาโล³

Received: December 31, 2022

Revised: September 17, 2023

Accepted: October 10, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เพื่อศึกษาการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศ เป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่น ๆ มากมาย เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาและความเจริญของประเทศ การแก้ไขปัญหาการทุจริตต่าง ๆ ในสังคมต้องอาศัยกลไกความร่วมมือกันทำงานในลักษณะเครือข่าย เพราะเหตุนี้จึงต้องมีการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน คือ 1) การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระดับเปิดรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระดับของการให้คำปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระดับการวางแผนร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในระดับให้เข้ามามีบทบาทร่วมปฏิบัติ 2) กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การส่งเสริมกระบวนการทางความคิดร่วมกัน การส่งเสริมกระบวนการตระหนักร่วมกันสร้าง และการส่งเสริมกระบวนการร่วมกันพัฒนา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การเสริมสร้างเครือข่าย, การทุจริต

¹⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: khmerkosal999@gmail.com, Tel. 064-1986799

บทนำ

ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศ และเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่น ๆ มากมาย และในขณะเดียวกันการคอร์รัปชันก็เป็นภาวะสะท้อนความไร้ประสิทธิภาพของระบบ จึงต้องมองว่า ปัญหาการทุจริต ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา ปัญหาการบริหารในภาครัฐ ปัญหาความไม่โปร่งใสในการประกอบธุรกิจ หรือแม้แต่ปัญหาความไม่เข้มแข็งในภาคประชาสังคมเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหาทุจริต จะต้องคำนึงถึงบริบทของปัญหาอื่น ประกอบไปด้วย การแก้ปัญหาระบบ ก็ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขอิทธิพล และบทบาทของการทุจริตคอร์รัปชันที่มีต่อสภาพปัญหานั้น ๆ จึงจะแก้ไขปัญหได้อย่างครบวงจร (สังคิด พิริยะรังสรรค์, 2549) สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำประชาชนทุกจังหวัด จังหวัดละ 100 คน รวม 7,191 คน พบว่า รูปแบบ และวิธีการคอร์รัปชัน ที่กระทำกันมากที่สุด ได้แก่ การรับสินบน ร้อยละ 43.9 และการวิ่งเต้นขอตำแหน่งในราชการร้อยละ 42.7 และอื่น ๆ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) พุทธศักราช 2560 กำหนดในหมวดที่ 4 หน้าที่ของประชาชนชาวไทยว่า “บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริต และประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ” ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน และในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต อันมีกลยุทธ์ว่าด้วยเรื่องของการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลாதองสังคมเพื่อต้านทุจริต ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และเสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต (สำนักงาน ป.ป.ช., 2561) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เน้นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม และต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ เพื่อสร้างจิตสำนึก การสร้างความร่วมมือให้กับประชาชน และสังคมให้มีทัศนคติและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตและป้องกันการทุจริตประพฤติ

มิชอบ และการเฝ้าระวังปัญหาการทุจริต เพราะว่าปัญหาการทุจริตส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อความมั่นคงของรัฐ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติแล้ว แต่ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีปัญหาดังเช่น 1) ประชาชนยังคงถูกกีดกันและไม่ได้มีโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง 2) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะ “รัฐจัดวาง” คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเอกสิทธิของพลเมือง แต่มักจะถูกครอบงำโดยระบบราชการ ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในเวทีประชุมในโอกาสต่าง ๆ และการประชุมสภาท้องถิ่น ในฐานะเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้เสนอความคิดเห็น หรือตัดสินใจ 4) ประชาชนไม่ตระหนัก ไม่เข้าใจ ขาดความรู้ และไม่รับรู้ถึงสิทธิพลเมืองที่สามารถมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เท่าที่ควร 5) ความเข้มแข็งของภาคประชาชน ซึ่งถือเป็นต้นทุนที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนถูกมองข้าม ได้แก่ กลุ่มองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

ปัญหาการทุจริตของสังคมทุกวันนี้มีความซับซ้อนมาก การแก้ไขปัญหาการทุจริตต่าง ๆ ในสังคม ที่อาศัยกลไกของระบบราชการ ซึ่งการทำงานแบบมุ่งแต่ควบคุมสั่งการตามสายการบังคับบัญชาตามแบบระบบราชการอาจไม่สามารถดำเนินการจัดการกับปัญหาการทุจริตให้ประสบผลสำเร็จได้ทันทั่วทั้งที่ การแก้ไขปัญหาการทุจริตเหล่านี้มีข้อจำกัดหรืออาจเกินขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐแต่เพียงลำพัง เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเหล่านี้อาจมีข้อมูลที่มีจำกัด ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน ขาดความรู้ความชำนาญ หรือขาดกลไกเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งบางครั้งการใช้จ่ายทรัพยากรของหน่วยงานของรัฐอาจไม่สามารถกระทำได้อย่างคล่องตัว เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านกฎหมาย หรือระเบียบทางราชการ เพราะฉะนั้นการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความร่วมมือกันทำงานในลักษณะเครือข่าย ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคส่วนต่าง ๆ

การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ในลักษณะการทำงานแบบเครือข่ายหมายถึงสถานะที่หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐด้วยกัน องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน สถาบันวิชาชีพ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เพื่อแก้ไขปัญหาคือเพื่อดำเนินกิจการสาธารณะให้บรรลุวัตถุประสงค์

ร่วมกัน โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะของการบังคับหรือการสั่งการตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา เดิมทีนั้น เรามองว่าหน่วยราชการมีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสาธารณะในด้านต่าง ๆ แต่เพียงลำพัง โดยใช้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรทรัพยากร และอำนาจบังคับหรืออำนาจสั่งการที่มีอยู่ในระบบราชการ ผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปจนสำเร็จลุล่วง ดังนั้นเมื่อบริบทแวดล้อมของการบริหารงานภาคสาธารณะ เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาหลายประเภทมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ โดยกลไกภาครัฐแต่เพียงลำพังย่อมก่อให้เกิดข้อจำกัดหลายประการ ปัญหาที่มีขอบเขตเกินกว่าความรู้ความเชี่ยวชาญของหน่วยงานราชการเพียงแห่งใดแห่งหนึ่ง ผู้ปฏิบัติงานอาจขาดความเข้าใจที่แท้จริงและขาดการมองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม ขาดความใส่ใจ ขาดความเข้าใจ หรืออาจเข้าใจไม่ถึงสาเหตุต้นตอแห่งปัญหา ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งท้ายที่สุด อาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาโดยผ่านกลไกภาครัฐแต่เพียงลำพังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550) ด้วยเหตุนี้เอง การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลกระหม่อมอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างมากในการสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการแก้ปัญหามูลนิธิในลักษณะแบบเครือข่ายความร่วมมือกัน

แนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

โกวิท พวงงาม (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นอำนาจในการตัดสินใจ ของบุคคล กลุ่ม องค์กร ในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานหนึ่งที่อาศัยความพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างพื้นที่ทั้งด้านการทำงาน และจิตใจที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความคิด ระบบความเชื่อและความยึดมั่นถือมั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย หากจะกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ก็คงไม่แปลกเพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดสามารถเข้าใจสถานการณ์ของงานโดยภาพรวมทั้งหมด

ถวิลวดี บุรีกุล (2550) ได้แบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นภูมิกากับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้น

เพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ซึ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด ได้แก่ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดความคิดเห็นของประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนจนถึงระดับการตัดสินใจร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ ระดับการติดตามตรวจสอบ จนสูงสุดคือระดับการควบคุมโดยประชาชน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงขบวนการ โครงการ วิธีการ และกระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การให้คำปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติ การร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการควบคุม เพื่อประโยชน์ตัวเองและส่วนร่วม

แนวคิดที่เกี่ยวกับเครือข่าย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมาย เครือข่าย หมายถึง ระบบ เส้นทาง หรือการปฏิบัติงานที่ติดต่อประสานกันเป็นโยงใย เช่น เครือข่ายโทรคมนาคม เครือข่ายวิทยุชุมชน, กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่มีความเห็นใกล้เคียงกัน มีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เครือข่าย หมายถึง ความร่วมมือ และการเปิดรับของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะมีข้อตกลงร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อกำหนดที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความพยายามที่จะระดมทรัพยากร กระบวนการ ความรู้ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จจากการร่วมมือและการเปิดรับในสิ่งใหม่นั้นเสมอ (พระมหาสุหิตย์ อากาศโร (อบอุ้น), 2557)

ประพจน์ ช่วงภูศรี อธิบายว่า ประเภทของเครือข่ายสามารถพิจารณาได้จากลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกและ แก่นกลางประสานเครือข่าย ซึ่งมีรูปแบบ คือ 1) การจำแนกตามพื้นที่ดำเนินงาน เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ภาค และระดับประเทศ 2) การจำแนกตามประเภทกิจกรรมหรือประเด็นปัญหาเช่นเครือข่ายที่ทำงาน ด้านเด็ก สตรี สาธารณสุข เศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม 3) จำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายแรงงานเครือข่าย กลุ่มพระสงฆ์ เครือข่ายครูพิทักษ์สิทธิเด็ก 4) จำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ จำแนกโดยใช้เกณฑ์นี้ทำให้เกิดเครือข่าย 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายตามแนวตั้ง และเครือข่ายตามแนวนอน (1) เครือข่ายตามแนวตั้ง หมายถึง เครือข่ายที่โครงสร้างมี

ลักษณะเป็น ช่วงชั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากันมีองค์กรที่มีสถานภาพสูงกว่า และอยู่ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่เป็นลูกข่าย เครือข่ายแนวตั้งพบมากในองค์กรธุรกิจ (2) เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในเครือข่ายมีความเท่าเทียมกัน ลักษณะการแลกเปลี่ยนเป็นไปโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การติดต่อภายในเครือข่ายเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลหรือองค์กร หรืออาจจะมียุทธศาสตร์ที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเครือข่าย (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12, 2547)

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2557) ได้กล่าวถึงการจัดรูปแบบของเครือข่าย ดังนี้

1. เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง การรวมตัวของ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่อาศัยพื้นที่รูปธรรมหรือพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัย กิจกรรมในพื้นที่เป็นเป้าหมายนำทาง และเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่าง ๆ ออกจากกัน โดยยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เครือข่ายเชิงพื้นที่นั้น สามารถจัดลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ได้หลายระดับตามพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น

2. เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้น ๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้น ๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้นสามารถแบ่งลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายได้อย่างมากมาย ตามประเด็นกิจกรรมและความสนใจที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน โดยไม่ได้ยึดติดกับพื้นที่ดำเนินการ แต่ใช้หลักของกิจกรรมหรือประเด็นที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนดความเป็นเครือข่าย

3. เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นหรืออาศัยภารกิจ/กิจกรรมและการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย โดยเป็นเครือข่ายที่มุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของหน่วยงานหรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ มีการก่อตัวตามภารกิจของกลุ่มผลประโยชน์ โดยกลุ่ม

ผลประโยชน์อาจให้การสนับสนุนในจัดตั้งเครือข่ายหรือเข้าไปเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และมีกระบวนการพัฒนาเครือข่ายให้มีแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับภารกิจ กิจกรรม และ เป้าหมายหลักของกลุ่ม/หน่วยงานนั้น ๆ

ประพจน์ ช่วงภูศรี (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 12, 2547) ได้เสนอ รูปแบบของเครือข่ายที่พิจารณาจากลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกและแกนกลางประสาน เครือข่ายมี 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบรวมศูนย์ จะเป็นเครือข่ายที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่เป็น สมาชิก มีความร่วมมือประสานงานและมีความสัมพันธ์กับกลุ่มแกนกลางสูง ความเป็นเครือข่ายกัน ระหว่างสมาชิกมีน้อยมากหรือไม่มีเลย 2) รูปแบบกระจาย เป็นเครือข่ายองค์กรแกนหรือกลุ่ม แกนกลางประสานตลอดจนสมาชิกมีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานร่วมมือซึ่งกันและกัน กระจาย การประสานงานเชื่อมประสานสัมพันธ์กันในระหว่างสมาชิกด้วยกันและกับกลุ่มแกน ซึ่งกลุ่มแกนจะ คอยทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก 3) รูปแบบกระจายเชิงซ้อน เป็นเครือข่าย กระจายที่สมาชิกเครือข่าย สามารถติดต่อประสานงานร่วมมือ ซึ่งกันและกัน และขยายการติดต่อไป ยังกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกันมีลักษณะ เป็นเครือข่ายเชิงซ้อน โดยกลุ่มแกนหรือองค์กรแกนจะมีผู้ประสานงานหรือเลขานุการเครือข่าย หลายคน

สรุปว่า เครือข่าย หมายถึง ความร่วมมือ กันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนประเภทของเครือข่ายสามารถพิจารณาได้จาก ลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกและ แกนกลางประสานเครือข่ายคือ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง การรวมตัวของ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่อาศัยพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการ ทำงานร่วมกัน 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือประเด็น ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร และ 3) เครือข่ายแบ่ง ตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นหรืออาศัยภารกิจ/กิจกรรมและการก่อตัวของกลุ่ม ผลประโยชน์ในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย

แนวคิดที่เกี่ยวกับการทุจริต

คำว่า “ทุจริต” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า การประพฤติชั่ว ประพฤติเลว ประพฤติทราม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) การคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำของคนเลวที่มีตำแหน่งหน้าที่มีอำนาจเป็นหนอนในองค์กร เป็นสันดานอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และการสั่งสอนที่ไม่ดีเป็นผู้ที่ขาดจิตสำนึก ขาดคุณธรรม และจริยธรรม โดยอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่เป็นตัวเชื่อม เป็นพลังในการผลักดันให้ได้ซึ่งผลประโยชน์นั้นมาเป็นของตนเองหรือผู้อื่นด้วยวิธีการปกปิดซ่อนเร้น และชั่วร้าย (อัจฉริยะ วัฒนา และ อวยชัย วัฒนา, 2561) การคอร์รัปชัน คือ การแสวงหาอำนาจ หรือการใช้อำนาจโดยวิธีการผิดกฎหมาย หรือผิดทำนองคลองธรรม และไม่ต้องด้วยจริยธรรม รวมตลอดถึงการเล่นพรรคเล่นพวกในการบริหารงานบุคคลด้วย (สุวรรณ สุวรรณเวช, 2545) จึงสรุปได้ว่า คำว่า ทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การประพฤติชั่ว ประพฤติเลวประพฤตินทราม การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ การประพฤติปฏิบัติคดโกง

การเสริมสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมมือร่วมใจกันมาเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างพลังในการต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืนโดยประเด็นที่ต้องเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การเสริมสร้างความร่วมมือของเครือข่าย

การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน คือ การศึกษาความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการต่อต้านการทุจริตตามบทบาทหน้าที่ และศักยภาพของตนเอง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ที่จะต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกลายมาเป็นเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริต การสร้างความร่วมมือของเครือข่าย จึงเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สนใจ ที่จะแลกเปลี่ยน ข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็ง ของ เครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการ

ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ ในแนวตั้ง ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้อง เปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะ สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

การพัฒนาความร่วมมือของเครือข่าย คือ 1) สมาชิกที่เข้าร่วมต้องเข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่าจะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม 2) สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก 3) มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องแน่ใจว่าทำได้ และกระจายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบความสำเร็จ อย่าทำกิจกรรมที่ยาก โดยเฉพาะครั้งแรกๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตัวเกิดการแตกสลายได้ 4) จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ 5) สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยัง อ่อนแอให้สามารถช่วยตนเองได้ 6) สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย 7) สนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ โดยร่วมกัน ตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย 8) สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ระหว่างบุคลากรทุกระดับของสมาชิกในเครือข่ายในลักษณะ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน 9) จัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อกันกับคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป 10) จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการทำงานด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน 11) จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เช่น สร้างระบบการส่งต่องาน และสร้างเว็บไซต์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2558)

2. การเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่าย

การเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

มีจุดแข็งที่สำคัญที่แสดงถึงศักยภาพของเครือข่าย บทบาทของแต่ละเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันในลักษณะของการบูรณาการประสานความร่วมมือกัน และนำเอาศักยภาพของตนเองในแต่ละองค์กรแต่ละสถาบันมาเป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพทั้งด้านเทคนิควิธีการ ทั้งกระบวนการกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน การบูรณาการ การประสานความร่วมมือ และการนำศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 การบูรณาการเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นการบูรณาการในการทำงานเชิงพื้นที่ของแต่ละเครือข่ายร่วมกัน โดยเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจะมีความผูกพันความสัมพันธ์กับเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการร่วมด้วย เช่น ที่เป็นทางการมีการติดต่อประสานงานตามระบบราชการ และที่ไม่เป็นทางการ คือการติดต่อประสานงานในลักษณะแบบส่วนตัว เป็นต้น

2.2 การประสานความร่วมมือของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นการประสานความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ในการนำเอาจุดแข็งของแต่ละเครือข่ายเข้าไปผสมผสานกับจุดแข็งของเครือข่ายอื่น ๆ ในการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตร่วมกัน การประสานความร่วมมือของเครือข่ายในเรื่องของการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละเครือข่าย มีความสำคัญมากเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการต่อต้านการทุจริต จึงต้องอาศัยศักยภาพของเครือข่ายในการขอความร่วมมือไปยังส่วนงานหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการต่อต้านการทุจริต เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตจังหวัด ชมรม STRONG เป็นต้น

2.3 การนำเสนอศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นการนำเอาศักยภาพของแต่ละเครือข่ายมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนส่งเสริมประสานความร่วมมือต่าง ๆ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งเครือข่ายแต่ละองค์กรแต่ละสถาบันต่างก็มีศักยภาพมีความสามารถ ดังนั้นการนำเอาศักยภาพของแต่ละเครือข่ายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานนั้นก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าแต่ละเครือข่ายมีจุดแข็งสำคัญอย่างไรบ้าง ซึ่งสามารถจะเป็นปัจจัยสำคัญหนุนเสริมในด้านใดบ้างให้กับเครือข่ายอื่น ๆ ในการทำงานต่อต้านการทุจริตร่วมกัน

3. การพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย

การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน โดยศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนววิถีพุทธในงานต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน เป็นการนำเอาศักยภาพของแต่ละเครือข่ายมาประสานความร่วมมือในการพัฒนาการต่อการทูลงการ ซึ่งเครือข่ายแต่ละองค์กรแต่ละสถาบันต่างก็มีศักยภาพมีความสามารถมีจุดแข็ง และจุดอ่อนแตกต่างกันไป การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน มีกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดศักยภาพในการทำงานแบบเครือข่ายนั้นคือการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ซึ่งศักยภาพของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจะมีศักยภาพแตกต่างกัน สามารถนำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำที่สุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการดำเนินการของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการในการให้ข้อมูล ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวข้องกับเครือข่ายเพื่อประกอบการตัดสินใจของเครือข่ายอื่น ๆ ที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ แต่กระบวนการมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลข่าวสารนี้ ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้เครือข่ายแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับมา แนวทางในระดับนี้มีหลายวิธี เช่นการแถลงข่าว การแจกข่าว การจัดนิทรรศการของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน

3.2 การมีส่วนร่วมในระดับเปิดรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ มีการเริ่มรับข้อมูลสะท้อนกลับจากเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน มีกระบวนการเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามาแสดงความคิดเห็น แนวทางในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมการเปิดรับฟังความคิดเห็นนี้ ส่วนใหญ่ จะเป็นการสำรวจความคิดเห็น และการบรรยายให้ความรู้ โดยมีการซักถามได้ในประเด็นที่มีความสงสัย

3.3 การมีส่วนร่วมในระดับของการให้คำปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น เป็นกระบวนการในการให้เครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และศักยภาพเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทูลงการอย่างยั่งยืน เป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็น ระดมความคิดเห็นของเครือข่าย และการเจรจาอย่างเป็นทางการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่าง ๆ ของเครือข่ายการมี

ส่วนร่วมของประชาชนต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน สำหรับแนวทางในการดำเนินการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การจัดประชุม การจัดเวทีสาธารณะ การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นต้น เพื่อประกอบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน

3.4 การมีส่วนร่วมในระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นจากระดับของการให้คำปรึกษาหารือ เป็นกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการวางแผนร่วมกันของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับการวางแผนร่วมกันนี้ มีขอบเขตไปถึงการร่วมกันวางแผนการดำเนินการ และการรับผิดชอบผลการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย

3.5 การมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาทร่วมปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติทำงานร่วมกัน ทั้งกระบวนการในการวางแผนดำเนินงานของเครือข่าย ทั้งในการนำเสนอข้อมูลผ่านเวทีสาธารณะต่าง ๆ การนำเสนอประเด็นสาธารณะ การประชุม การปฏิบัติร่วมกันการจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับให้เข้ามามีบทบาทร่วมปฏิบัติ เป็นกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายที่สามารถนำไปสู่การตัดสินใจในการดำเนินการพัฒนาขับเคลื่อนต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งการเข้ามามีบทบาทของแต่ละเครือข่ายนั้นจะต้องให้เครือข่ายได้มีการแสดงศักยภาพเพื่อหนุนเสริมบทบาทของตนเองด้วย ในกระบวนการนี้ถือได้ว่ามีความสำคัญที่ทำให้เครือข่ายได้เพิ่มและพัฒนาศักยภาพของตนเองและสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

4. กระบวนการเสริมสร้างเครือข่าย

กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการในการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการส่งเสริมกระบวนการทางความคิดร่วมกัน การส่งเสริมกระบวนการตระหนักร่วมกันสร้าง และการส่งเสริมกระบวนการร่วมกันพัฒนา ดังนี้

4.1 กระบวนการทางความคิดร่วมกัน เป็นกระบวนการในการระดมความคิดและการประสานงานของทุกภาคส่วนที่เป็นเครือข่ายในการดำเนินการทั้งในส่วน of เครือข่ายต่าง ๆ เช่น เครือข่ายประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการทาง

ความคิดร่วมกันของเครือข่ายนั้น เป็นการกระตุ้นให้เครือข่ายต่าง ๆ ตระหนักเห็นความสำคัญในบทบาทการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน การร่วมคิดนั้นจะเป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของแต่ละเครือข่ายในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาร่วมกัน

4.2 กระบวนการตระหนักร่วมกันสร้าง เป็นกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นการวางแผนทางร่วมกันในการสร้าง และขยายบทบาทแต่ละเครือข่ายว่ามีบทบาท หรือศักยภาพด้านใดบ้างที่จะเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพให้กับกลุ่มเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งกระบวนการร่วมสร้างเป็นการสร้างและเปิดพื้นที่รองรับบทบาทของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ที่จะต้องตระหนักเห็นความสำคัญในกระบวนการระดมความคิด และการประสานงานของทุกภาคส่วนที่เป็นเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน

4.3 กระบวนการร่วมกันพัฒนา เป็นกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งเครือข่ายประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกันพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน และที่สำคัญความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นบทบาทของเครือข่ายโดยตรงในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

สรุปผล

การเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน คือความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการต่อต้านการทุจริตตามบทบาทหน้าที่ และศักยภาพของตนเอง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกลายมาเป็นเครือข่าย การสร้างความร่วมมือของเครือข่าย จึงเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการ

ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะหุ้นส่วนของเครือข่าย

การเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน คือการสร้างความร่วมมือของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน มีจุดแข็งที่สำคัญที่แสดงถึงศักยภาพของเครือข่าย บทบาทของแต่ละเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันในลักษณะของการบูรณาการประสานความร่วมมือกัน และนำเอาศักยภาพของตนเองในแต่ละองค์กรแต่ละสถาบันมาเป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพทั้งด้านเทคนิควิธีการ ทั้งกระบวนการกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน การบูรณาการ การประสานความร่วมมือ และการนำศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ไปสู่การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน โดยศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนววิถีพุทธในงานต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นการนำเอาศักยภาพของแต่ละเครือข่ายมาประสานความร่วมมือในการพัฒนาการต่อต้านการทุจริต ซึ่งเครือข่ายแต่ละองค์กรแต่ละสถาบันต่างก็มีศักยภาพมีความสามารถ มีจุดแข็ง และจุดอ่อนแตกต่างกันไป การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน มีกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดศักยภาพในการทำงานแบบเครือข่ายนั้น คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ซึ่งศักยภาพของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจะมีศักยภาพแตกต่างกัน ส่วนกระบวนการเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการในการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการส่งเสริมกระบวนการทางความคิดร่วมกัน การส่งเสริมกระบวนการตระหนักร่วมกันสร้าง และการส่งเสริมกระบวนการร่วมกันพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *ธรรมาภิบาลท้องถิ่น : ว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส*. กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี้.

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2550). *ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุณ). (2557). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คพับลิเคชั่น จำกัด.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). *เครือข่าย : นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *รายงานประจำปี 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2549). *คอร์รัปชันแบบเบ็ดเสร็จ*. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2558). *หลักสูตร คู่มือและแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12. (2547). *รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายพัฒนาสังคมและสวัสดิการ*. (รายงานการศึกษา). กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.
- สำนักงาน ป.ป.ช.. (2561). *หลักสูตรโค้ชเพื่อการรู้คิดด้านทุจริต*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ช..
- สุวรรณ สุวรรณเวช. (2545). *การทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการตำรวจ*. เอกสารวิจัยหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- อัจฉริยะ วัฒนา และอวยชัย วัฒนา. (2561). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายองค์กรประชาสังคมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์*. (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.